

Stadsbibliotekariebeslut 2025:4

Uppdatering av Stockholms stadsbiblioteks dator- och internetpolicy

Beslut

Stockholms stadsbiblioteks dator- och internetpolicy uppdateras i enlighet med bilaga 1, Dator- och internetpolicy.

Beslut anmäls till kulturnämnden.

Ärendet

Stockholms stadsbiblioteks dator- och internetpolicy informerar bibliotekets besökare/användare om villkoren för användning av trådlöst nätverk och bokningsbar dator i stadens bibliotek. Stockholms stadsbibliotek uppdaterar policyn vid behov, efter beslut från stadsbibliotekarien. Policyn uppdateras nu med förtydliganden av villkoren för användning, loggning och möjliga sanktioner om villkoren inte efterlevs.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom administrativa staben och enheten Digital utveckling och bibliotekssystem.

Risker och konsekvenser

Ändringen bedöms inte få några praktiska konsekvenser mer än att villkoren för användning blir tydligare.

**Daniel
Forsman**

Elektroniskt undertecknad
av Daniel Forsman
Datum: 2025.07.07
10:50:00 +02'00'

Dator- och internetpolicy för Stockholms stadsbibliotek

Tillgång till internet Enligt FN:s förklaring om mänskliga rättigheter ska alla ha rätt att kunna komma åt information och uttrycka sig via internet. Informationsfrihet, tryckfrihet och yttrandefrihet spelar en central roll för Stockholms stadsbiblioteks verksamhet. Bibliotekslagen (2013:801) uppdrar i paragraf 2 att *"biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning". Enligt paragraf 7 i samma lag ska folkbiblioteken "verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet".*

För att kunna leva upp till bibliotekslagens intention är allmänhetens tillgång till kostnadsfri användning av datorer, internet och elektroniska resurser som databaser och e-böcker nödvändig.

Det är gratis att använda de program som finns på bibliotekens datorer, till exempel för ordbehandling. Varje bibliotek erbjuder alla användare, barn som vuxna, tillgång till denna service.

Trådlöst nätverk

Biblioteken erbjuder ett trådlöst nätverk, Stockholms_stadsbibliotek, utan krav på identifiering. Uppgift om trådlösa enheters identitet loggas av Stockholms stad.

Lån av datorer

För att använda bibliotekens publika datorer krävs ett personligt bibliotekskort och pinkod. Användaren får bara använda sitt eget bibliotekskort för att logga in på bibliotekets datorer. Stockholms stadsbibliotek använder Stockholms stads tjänst för bokningsbara datorer för registrering av datoranvändning.

Avgifter

Biblioteken inom Stockholms stadsbibliotek tar ut avgifter för utskrifter. I övrigt är det kostnadsfritt att använda internet. Stockholms stadsbibliotek ska tydligt informera användaren om vilka avgifter som finns, och användaren ansvarar själva för att betala avgiften. Att biblioteken tar ut avgift har stöd i paragraf 9, Bibliotekslagen (2013:801)

Regler för användning

Datorn är Stockholms stads och SSB:s egendom. Datorn är avsedd för användarens eget bruk. Datorn får inte användas av någon annan än användaren under låneperioden. Med användare avses den person som loggat in i datorn med sin personliga kod och godkänt SSB:s Dator- och internetpolicy.

1. Användaren ska ta hand om datorn väl under låneperioden. Alla fel och skador ska anmälas till personalen.
2. Dator och kringutrustning ska återlämnas i gott skick efter låneperioden.
3. Mat och dryck ska inte förtäras i samband med användandet av datorn
4. Det är förbjudet att fästa egna klistermärken på datorn eller på annat sätt förändra utseendet på datorutrustningen. Märkning (t.ex. streckkod med serienummer eller licensnummer för programvaror) som fästs på datorn får inte förstöras eller tas bort
5. Användare får inte installera egna program på datorn.
6. Det är förbjudet att ändra eller förstöra datorns inställningar, hårdvara eller datafiler, exempelvis ändra bakgrundsbild eller ändra i datorns grundinställningar.
7. Ingen får logga in på en dator med en annans persons inloggningsuppgifter och användaridentitet.
8. Datorer får inte användas till att ladda ner information på ett sätt som allvarligt stör annan nätverkstrafik.
9. Det är förbjudet att ansluta egen utrustning såsom routers och privata servrar till stadens nätverk.
10. Användare får inte ladda ner och sprida upphovsrättsligt material eller material som strider mot svensk lag.
11. SSB har rätt att kontrollera innehållet i och användningen av datorn. Ibland görs så kallade stickprov för att säkerställa att policyn följs.

All olovlig användning av datorer polisanmäls regelmässigt. Vid misstanke om brott har SSB rätt att lämna ut information om på vilket sätt en användare har använt datorerna till Polisen.

SSB har möjlighet att ansöka om tillträdesförbud enligt lagen (2021:34) om tillträdesförbud till bl.a. bibliotek för besökare som olovligen använder SSB:s datorer.

Via Stockholms stadsbibliotek datorer och trådlösa nätverk är det inte tillåtet att besöka webbsidor med olagligt innehåll, till exempel webbsidor som innehåller sexuella övergrepp på barn.

Eftersom bibliotekets datorer finns i en publik miljö kan sidor som innehåller pornografiskt innehåll eller hets mot folkgrupp vara förargelseväckande eller utgöra ordningsstörning.

Om en användare använder bibliotekets datorer på ett sätt som utgör förargelseväckande beteende eller ordningsstörning kan Stockholms stadsbibliotek

- polisanmäla användaren,
- stänga av användaren från bibliotekets datorer upp till två månader och/eller
- ansöka om att användaren får tillträdesförbud till biblioteket.

Sidor med pornografiskt innehåll kan vara blockerade av Stockholms stads filter. Sidor vars innehåll bedöms vara tveksamt kan komma att förses med en varningstext av Stockholms stads filter istället för blockering. Internetanvändningen vid användning av bokningsbar dator filtreras alltid av Stockholms stad.

Användaren blir informerad om reglerna och behöver godkänna dem vid inloggning.

Om en användare bryter mot Dator- och internetpolicyn kan enhetschef stänga av användaren från användning av bibliotekets datorer i upp till två månader.

Enhetschefs beslut ska anmälas till områdeschef och avdelningschef för kännedom och bedömning om ärendet ska polisanmälas, eller om det kan vara grund för tillträdesförbud till biblioteket. Beslut om ansökan av tillträdesförbud fattas av stadsbibliotekarie.

Personuppgifter och sekretess

Stockholms stadsbibliotek lagrar och hanterar personuppgifter i enlighet med rådande lagstiftning, till exempel dataskyddsförordningen (GDPR).

Enligt 40 kap, 3 paragrafen i Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) gäller sekretess

”i biblioteksverksamhet för uppgift i register om en enskilds lån, reservation eller annan form av beställning och för uppgift om enskilds användning av informationsteknik, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon närstående lider men”.

Enligt den så kallade generalklausulen i 10 kap. 27 paragrafen i Offentlighets- och sekretesslagen kan sekretessbelagda uppgifter lämnas ut efter begäran från polis eller åklagare. Inom Stockholms stadsbibliotek är det stadsbibliotekarien eller dennes ställföreträdare som beslutar om att lämna ut sekretessbelagda uppgifter till polis eller åklagare

Bilaga: Inloggningstext trådlöst nätverk och bokningsbar dator

Trådlöst nätverk:

Information och villkor för användning

Via Stockholms stadsbibliotek trådlösa nätverk är det inte tillåtet att besöka webbsidor med innehåll som strider mot svensk lag, till exempel webbsidor som innehåller sexuella övergrepp på barn. Sidor med pornografiskt innehåll kan vara blockerade av Stockholms stads filter. Sidor vars innehåll bedöms vara tveksamt kan komma att förses med en varningstext av Stockholms stads filter istället för blockering. Internetanvändningen filtreras och trådlös enhets identitet loggas alltid av Stockholms stad. Nätverket får inte användas till att ladda ned information på ett sätt som allvarligt stör annan nätverkstrafik. Användare får inte ladda ned och sprida upphovsrättsligt material eller material som strider mot svensk lag.

All olovlig användning av nätverket polisanmäls regelmässigt.

Genom att klicka på knappen ”Logga in” accepterar du dessa villkor.

Bokningsbar dator:

Information och villkor för användning

Datorn är Stockholms stads och SSB:s egendom. Datorn är avsedd för användarens eget bruk. Datorn får inte användas av någon annan än användaren under låneperioden. Med användare avses den person som loggat in i datorn med sin personliga kod och godkänt SSB:s Dator- och internetpolicy. Användaren ska ta hand om datorn väl under låneperioden. Alla fel och skador ska anmälas till personalen. Dator och kringutrustning ska återlämnas i gott skick efter låneperioden.

Mat och dryck ska inte förtäras i samband med användandet av datorn.

Det är förbjudet att fästa egna klistermärken på datorn eller på annat sätt förändra utseendet på datorutrustningen. Märkning (t.ex. streckkod med serienummer eller licensnummer för programvaror) som fästs på datorn får inte förstöras eller tas bort

Användare får inte installera egna program på datorn. Det är förbjudet att ändra eller förstöra datorns inställningar, hårdvara eller datafiler, exempelvis ändra bakgrundsbild eller ändra i datorns grundinställningar. Ingen får logga in på en dator med en annans persons inloggningsuppgifter och användaridentitet.

Datorer får inte användas till att ladda ner information på ett sätt som allvarligt stör annan nätverkstrafik. Det är förbjudet att ansluta egen utrustning såsom routers och privata servrar till stadens nätverk. Användare får inte ladda ner och sprida upphovsrättsligt material eller material som strider mot svensk lag.

SSB har rätt att kontrollera innehållet i och användningen av datorn. Ibland görs så kallade stickprov för att säkerställa att policyn följs.

Via Stockholms stadsbibliotek bokningsbara datorer är det inte tillåtet att besöka webbsidor med innehåll som strider mot svensk lag, till exempel webbsidor som innehåller sexuella övergrepp på barn. Då bibliotekets datorer befinner sig i en publik miljö kan sidor som innehåller pornografiskt innehåll eller hets mot folkgrupp vara förargelseväckande eller utgöra ordningsstörning. Detta kan leda till polisanmälan eller avstängning från bibliotekets datorer upp till två månader samt ansökan om tillträdesförbud till biblioteket. Sidor med pornografiskt innehåll kan vara blockerade av Stockholms stads filter. Sidor vars innehåll bedöms vara tveksamt kan komma att förses med en varningstext av Stockholms stads filter istället för blockering. Internetanvändningen vid användning av bokningsbar dator filtreras och loggas alltid av Stockholms stad.

Genom att klicka Ja accepterar du ovanstående villkor

Olovlig användning av publika datorer

Bakgrund

Stockholms stadsbibliotek (SSB) består av 39 bibliotek, en bokbuss samt det digitala biblioteket. SSB driver även Mångspråkiga lånecentralen samt biblioteksverksamhet vid häkten och på vård- och omsorgsboenden. Stockholms stadsbibliotek (SSB) erbjuder besökare att använda publika datorer i biblioteket. På senare tid har flera incidenter inträffat där besökare har använt publika datorer på ett olovligt sätt.

I denna PM ska jag utröna exempel på lagbrott som kan aktualiseras när besökare använder SSB:s datorer på ett olovligt sätt. Jag ger även förslag till hur SSB:s nuvarande Dator- och internetpolicy kan revideras med hänvisning till de incidenter som skett.

Bibliotekets samhällsuppdrag inom digitalisering

Varje kommun ska enligt bibliotekslagen (2013:801) erbjuda folkbibliotek som ska vara allmänt tillgängliga och anpassade till besökarnas behov. Folkbibliotek ska erbjuda allsidiga och kvalitativa medier och tjänster. Folkbibliotek ska vidare verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning. Bestämmelsen belyser vikten av att biblioteken bidrar till så kallad digital kompetens, det vill säga förmågan att utnyttja informationsteknik för att inhämta och värdera information (det engelska uttryck som ofta används är digital literacy).

Enligt 1996-års bibliotekslag var folkbibliotekens uppdrag att verka för att databaserad information tillgängliggörs för alla medborgare. Den skrivningen togs bort i 2013-års bibliotekslag. Regeringen konstaterar vid lagens införande att databaserad information av olika slag idag är en självklar och integrerad del av bibliotekens utbud. Digitala tjänster är ett sätt bland andra att tillgängliggöra litteratur, musik, film etc. Det behövs därför inte längre en särskild bestämmelse om att folkbiblioteken ska verka för att databaserad information ska göras tillgängliga för alla.

Flera folkbibliotek erbjuder idag datorer med olika licensierade databaser till besökare. På många folkbibliotek erbjuds besökare även åtkomst till internet på den egna medhavda datorn via bibliotekets trådlösa nätverk

SSB:s publika datorer

SSB erbjuder idag publika datorer på alla bibliotek utom Norra Djurgårdsstadens bibliotek. Besökare som vill låna en dator behöver ett lånekort och en pinkod. Vid inloggning till en publik dator krävs därutöver att användaren godkänner SSB:s Dator- och internetpolicy. Alla datorer är gratis att använda och det finns ingen särskild tidsbokning. SSB tillämpar ett drop-in system för besökare som vill låna en dator. Besökare loggar in på en ledig dator och kan sedan använda datorn under en viss tid.

Besökare som använder bibliotekets publika datorer kan utföra följande tjänster.

- Använda internet och skicka mejl via webbtjänster.
- Söka i bibliotekets databaser.
- Använda Microsoft Office 2016 som finns installerat på datorn. Exempel på program som är installerade är; Word, Excel, PowerPoint, Publisher och Adobe Reader.
- Använda USB-minne.

På SSB:s hemsida anges att ingen information sparas på datorn efter att en besökare loggat ut, dvs. varken gjorda inställningar eller dokument. SSB rekommenderar besökare som vill spara information att använda tjänster såsom Dropbox, iCloud och Google Drive.

SSB:s Dator- och internetpolicy

Stadsbibliotekarien beslöt den 10 februari 2023 att anta nuvarande Dator- och internetpolicy för SSB:s besökare. I policyn regleras regler för hur besökare får använda publika datorer samt villkor för hur SSB:s trådlösa nätverk får användas. SSB erbjuder ett trådlöst nätverk, benämnt *Stockholms stadsbibliotek*. Det finns inget krav på identifiering för att få använda nätverket. SSB loggar alla trådlösa enheters identitet.

För att använda en publik dator krävs ett personligt bibliotekskort och en personlig pinkod. Besökare får endast använda sitt eget personliga bibliotekskort vid inloggning till en dator. Det är förbjudet att besöka webbsidor med innehåll som strider mot svensk lag (såsom sexuella övergrepp på barn), via Stockholms stadsbibliotek trådlösa nätverk. Stockholms stads filter blockerar vissa sidor med pornografiskt innehåll, och vissa sidor är försedda med varningstext.

Incidenter med datorer

Förvaltningar och bolag i Stockholms stad är skyldiga att rapportera och följa upp incidenter i incidentrapporteringssystemet IA. På senare tid har SSB rapporterat flera incidenter där besökare har använt datorer i biblioteket på ett olovligt sätt. Besökare har ändrat BIOS, Basic Input Output Systeminställningarna för en dator. BIOS inställningar hjälper datorns operativsystem att fungera korrekt. Besökare med rätt kunskap kan ladda ner andra operativsystem och låsa och göra datorn obrukbar för andra besökare.

En besökare har installerat en privat Windows 10 licens på en dator. Installationen medförde att besökare kunde logga in direkt på datorn utan inloggning.

Det har också förekommit att besökare på biblioteken har använt olika lånekort för att boka datorer, och kan därmed nyttja dem under längre tid. Besökarna använder således multipla konton.

Olovlig användning – i strid med lag

Besökare som olovligen använder stadens datorer riskerar att bryta mot olika lagbestämmelser. Nedan följer exempel på brott som kan aktualiseras när en besökare olovligen använder SSB:s datorer.

Dataintrång

Dataintrång är ett brott som innebär att en person bereder sig tillgång till en uppgift genom att olovligen ändrar eller blockerar en uppgift avsedd för automatisk behandling. Exempel på dataintrång är att en person olovligen installerar ett dataprogram på en dator, eller ändrar inställningarna i en dator. Ett annat exempel är om en person olovligen tar reda på uppgifter från ett datoriserat register, exempelvis register över låntagare och deras lån. Brottet regleras i 4 kap. 9 c § brottsbalken, och kan ge böter eller fängelse i högst två år.

Skadegörelse

Skadegörelse innebär att en person förstör eller skadar egendom och att någon annan drabbas av skada. En besökare som förstör en dator eller manipulerar utrustning, kablage och lagringsmedia riskerar att göra sig skyldig till skadegörelse. Skadegörelse regleras i 12 kap. 1 § brottsbalken, och kan ge fängelse i högst två år.

Förfalskningsbrott

En person som använder en annan persons identitetsuppgifter riskerar att göra sig skyldig till förfalskningsbrott eller sanningsbrott. Exempel på sådana brott är urkundsförfalskning och falsk tillvitelse. Om en besökare legitimerar sig med en annan persons lånekort och inloggning, finns det risk för att personen begår ett förfalskningsbrott.

Förfalskningsbrott regleras i 14 kap. brottsbalken och kan beroende på brottsrubricering leda till böter eller fängelse.

Dokumentation och insamling av bevis

Alla misstankar om brott som sker i biblioteket bör polisanmälas. I samband med en polisanmälan behöver SSB kunna argumentera för vad som har hänt. Vanliga invändningar från misstänkta personer är att han eller hon inte varit vid datorn, eller att personen inte gjort något olovligt med datorn. Det är därför viktigt att SSB kan presentera dataloggar och annan teknisk bevisning som kan knyta den misstänkta personen till den olovliga användningen. SSB behöver kunna bevisa att en misstänkt personen har varit vid datorn vid ett visst klockslag och vid ett visst datum. Det är också nödvändigt att kunna bevisa att datorn använts på ett olovligt sätt genom den misstänkte personens eget handhavande. Ibland kan det också vara nödvändigt att personal på biblioteket kan identifiera den misstänkte personen.

Den olovliga användningen kan ha skett i flera steg, och SSB behöver kunna redovisa för hur den misstänkte personen använt datorn, och kunna redovisa vilka skador som uppstått på datorn. Om det finns misstanke om att den misstänkta personen även fått ta del av obehörig information, behöver det också bevisas.

Det är inte tillräckligt att bibliotekets personal sett samband mellan ett visst dataproblem och en besökare. SSB behöver kunna bevisa att den misstänkta personen olovligen använt datorn, och visa vilka skador som uppstått med datorn efter den olovliga användningen.

På SSB:s hemsida anges att ingen information sparas på datorn efter att en besökare loggat ut, dvs. varken gjorda inställningar eller dokument. Det bör övervägas om information kring hur en besökare har använt datorn ska kunna sparas. Information om hur SSB behandlar sådana personuppgifter kan exempelvis ges i Data-och internetpolicyn. Enligt EU:s dataskyddsförordning behöver SSB alltid en laglig grund för att kunna behandla uppgifter om enskilda personer, exempelvis uppgifter om hur personer använder en dator. Den lagliga grunden är i detta fall det avtal som sluts mellan SSB och besökare vid användandet av datorn.

Vid användande av datorer och annan digital utrustning lämnas alltid digitala spår. I takt med att andelen databrott och även annan slags brottslighet ökar, blir det allt viktigare att samla in digitala spår och för att kunna använda dessa som bevis. Min bedömning är att staden behöver bli ännu bättre på att hitta, tolka och dokumentera olika slags digitala spår.

Behov av att justera SSB:s Dator- och internetpolicy

SSB nuvarande regler för hur besökare får använda publika datorer tar främst sikte på förbudet att besöka vissa webbplatser. Reglerna bör eventuellt utökas till att även omfatta de incidenter som skett på senare tid. Nedan följer förslag till nya kompletterande regler.

1. Datorn är Stockholms stads och SSB:s egendom. Datorn är avsedd för användarens eget bruk. Datorn får inte användas av någon annan än användaren under låneperioden. Med användare avses den person som loggat in i datorn med sin personliga kod och godkänt SSB:s Dator- och internetpolicy.
2. Användaren ska ta hand om datorn väl under låneperioden. Alla fel och skador ska anmälas till personalen.
3. Dator och kringutrustning ska återlämnas i gott skick efter låneperioden.
4. Mat och dryck ska inte förtäras i samband med användandet av datorn
5. Det är förbjudet att fästa egna klistermärken på datorn eller på annat sätt förändra utseendet på datorutrustningen. Märkning (t.ex. streckkod med serienummer eller licensnummer för programvaror) som fästs på datorn får inte förstöras eller tas bort
6. Användare får inte installera egna program på datorn.
7. Det är förbjudet att ändra eller förstöra datorns inställningar, hårdvara eller datafiler, exempelvis ändra bakgrundsbild eller ändra i datorns grundinställningar.
8. Ingen får logga in på en dator med en annans persons inloggningsuppgifter och användaridentitet.
9. Datorer får inte användas till att ladda ner information på ett sätt som allvarligt stör annan nätverkstrafik.
10. Det är förbjudet att ansluta egen utrustning såsom routers och privata servrar till stadens nätverk.
11. Användare får inte ladda ner och sprida upphovsrättsligt material eller material som strider mot svensk lag.
12. SSB har rätt att kontrollera innehållet i och användningen av datorn. Ibland görs så kallade stickprov för att säkerställa att policyn följs.

All olovlig användning av datorer polisanmäls regelmässigt. Vid misstanke om brott har SSB rätt att lämna ut information om på vilket sätt en användare har använt datorerna till Polisen.

SSB har möjlighet att ansöka om tillträdesförbud enligt lagen (2021:34) om tillträdesförbud till bl.a. bibliotek för besökare som olovligen använder SSB:s datorer.

Vid brott mot reglerna kan SSB stänga av en användare från att använda datorerna i upp till två månader.